MATEMATIK | **Hjälpmedel: Inga, inte ens räknedosa**

Chalmers tekniska högskola | Datum: 2016-01-04 kl. 14.00 - 18.00

Tentamen | Telefonvakt: Olof Giselsson

Telefon: 0703-088304

TMA660 Linjär algebra och geometri F/TM

Tentan rättas och bedöms anonymt. **Skriv tentamenskoden tydligt på placeringlista och samtliga inlämnade papper.** Fyll i omslaget ordentligt. **Motivera noga alla svar på uppgifterna!** Om en uppgift tar tid, fastna inte utan gå vidare med nästa.
Betygsgränser: 3: 20 p, 4: 30 p, 5: 40 p (max 50 p).
Resultat meddelas via Ladok ca. tre veckor efter tentamenstillfället.

---

1. (a) Låt $A_1 = \begin{bmatrix} 2 & 1 & -1 & -2 \\ 2 & 1 & 1 & 1 \\ 1 & 2 & 2 & 1 \\ 2 & 2 & 1 & 1 \end{bmatrix}$ och $A_2 = \begin{bmatrix} 2 & -1 & -1 & -2 \\ 2 & 2 & 1 & 1 \\ 1 & -1 & 2 & 1 \\ 2 & 2 & 1 & 1 \end{bmatrix}$. Beräkna $\det(A_1)$ och $\det(A_2)$.

(b) För $j = 1, 2$, låt $f_j : \mathbb{R}^4 \to \mathbb{R}^4$ vara den linjära avbildning vars avbildningsmatris är A_j. Bestäm värdemängden av f_1 respektive f_2.

(c) Ligger $\mathbf{y} = (1, 1, 2, 2)$ i bilden av f_2? Det vill säga, finns det något $\mathbf{x} \in \mathbb{R}^4$ så att $f_2(\mathbf{x}) = \mathbf{y}$? (7 p)

2. Avgör om nedanstående påståenden är sanna eller falska. Det räcker med svar. Rätt svar på en deluppgift ger 1 p. Fel svar på en deluppgift ger -1 poäng. Den totala poängen är dock ≥ 0. (7 p)

(a) Antag att A är en $(m \times n)$-matris. Då har $A\mathbf{x} = \mathbf{0}$ en eller oändligt många lösningar.

(b) Antag att A är en 5×5-matris av rang 4. Då gäller att någon underdeterminant till A av ordning 3 är nollskild.

(c) Antag att matrisekvationen $A\mathbf{x} = \mathbf{b}$ saknar lösning. Då ger minsta kvadratmetoden en entydig lösning till $A^T A\mathbf{x} = A^T\mathbf{b}$.

(d) Det finns polynom av grad 7 med reella koefficienter som saknar reella nollställen.

(e) Det finns matriser A och B av typ 5×6 respektive 6×7, så att rangen av AB är 6.

(f) Låt $f : \mathbb{R}^3 \to \mathbb{R}^2$ vara den linjära avbildning vars avbildningsmatris är $\begin{bmatrix} 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \end{bmatrix}$. Då är f injektiv.

(g) Det finns oändligt många vektorer som är ortogonala mot $(1, 2, 3)$, $(4, 5, 6)$ och $(7, 8, 9)$.

3. Låt $\mathbf{v} = \begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{bmatrix}$, och låt $A = \mathbf{v}\mathbf{v}^T$.

(a) Bestäm A's kolonnrum, nollrum, rang och nolldimension. (4 p)

(b) Beräkna A^r för $r \in \mathbb{N}$. Bestäm A^r's kolonnrum, nollrum, rang och nolldimension. (4 p)

Tips: Om du inte vet hur du skall göra detta i allmänhet kan det vara bra att börja med små r. En lösning för $r = 2$ ger 2 poäng.

4. Låt T vara tetraedern med hörn i $P_1 = (3, 0, 0)$, $P_2 = (0, 3, 0)$, $P_3 = (0, 0, 3)$ och $P_4 = (3, 3, 3)$.

(a) Beräkna volymen av T.

Minns: Volymen av en kon (speciellt en tetraeder) med basarea B och höjd h är $\frac{1}{3} \cdot B \cdot h$.

(b) Låt $f : \mathbb{R}^3 \to \mathbb{R}^3$ vara ortogonal projektion på planet $\Pi = \{x_1 + x_2 + x_3 = 0\}$. Beskriv $f(T)$. Bestäm speciellt bilderna $f(P_j), j = 1, \ldots, 4$ av hörnen. Vad är arean av $f(T)$? (7 p)

5. (a) Antag att A är en ortogonal $(n \times n)$-matris. Visa att $\det(A) = \pm 1$.

(b) Gäller omvändningen? Det vill säga medför $\det(A) = \pm 1$ att A är ortogonal? Motivera ditt svar. Om svaret är nej räcker det att ange ett motexempel. (I detta ingår att visa att det exempel du valt är ett motexempel.) (5 p)

6. Avgör om funktionen $\mathbb{C} \to \mathbb{C}$ som ges av $z \mapsto e^z$ är injektiv, surjektiv respektive bijektiv. (6 p)

7. Formulera och bevisa den distributiva lagen för vektorprodukt (inklusive lemmat). (6 p)

8. Låt A vara en $(n \times n)$-matris. Visa att om A är inverterbar så är inversen entydigt bestämd. (4 p)

Lycka till!

Elizabeth

1a)
$$|A_1| = \begin{vmatrix} 2 & 1 & -1 & -2 \\ 2 & 1 & 1 & 1 \\ 1 & 2 & 2 & 1 \\ 2 & 2 & 1 & 1 \end{vmatrix} \begin{matrix} (-1) & (-2) \end{matrix} = \begin{vmatrix} 2 & 1 & -1 & -2 \\ 0 & 0 & 2 & 3 \\ -3 & 0 & 4 & 5 \\ -2 & 0 & 3 & 5 \end{vmatrix} = (-1)^{1+2}\, 1 \begin{vmatrix} 0 & 2 & 3 \\ -3 & 4 & 5 \\ -2 & 3 & 5 \end{vmatrix} (-1)$$

utv. kolonn 2

$$= -1 \begin{vmatrix} 0 & 2 & 3 \\ -3 & 4 & 5 \\ 1 & -1 & 0 \end{vmatrix} = -1\cdot(10+9-12) = \underline{\underline{-7}}$$

Sarrus

$$|A_2| = \begin{vmatrix} 2 & -1 & -1 & -2 \\ 2 & 2 & 1 & 1 \\ 1 & -1 & 2 & 1 \\ 2 & 2 & 1 & 1 \end{vmatrix} = \underline{\underline{0}}$$ eftersom rad 2 & 4 lika.

b) $|A_1| \neq 0 \Rightarrow f_1$ surjektiv, dvs f_1's värdemängd är $\mathbb{R}^4$.
Låt $v_1, \dots, v_4$ vara A_2's kolonner. Obs v_1, v_3, v_4 kolonner också i A_1. $|A_1| \neq 0 \Rightarrow v_1, v_3, v_4$ linj. oberoende. Alltså $|A_2| = 0 \Rightarrow v_1, v_2, v_3, v_4$ linjärt beroende.
Värdemängd (A_2) = Kolonn (A_2) = span (v_1, v_3, v_4) = span $((2,2,1,2), (-1,1,2,1), (-2,1,1,1))$.

c) Obs y är kolonn nr. 2 i A_1. $|A_1| \neq 0 \Rightarrow v_1, y, v_3, v_4$ linjärt oberoende. Alltså $y \notin$ ~~[scribbled]~~ Bilden (f_1) = Kolonn (A_2) = span (v_1, v_3, v_4).

---

2 a) SANT ($A\mathbf{x} = \mathbf{0}$ alltid lösbart)

b) SANT (rang = ~~[scribbled]~~ maximal ordning på nollskild underdet)

c) FALSKT (minsta kvadratmetoden ger ej entydig lösning i allmänhet)

d) FALSKT ($p(z)$ reella koeff $\Rightarrow (p(a) = 0 \Rightarrow p(\bar{a}) = 0)$)

e) FALSKT (rang $(A) \leq \min(m,n)$ om A typ $m \times n$)

f) FALSKT ($f: \mathbb{R}^3 \to \mathbb{R}^2$ linjär är aldrig injektiv)

g) SANT ($\begin{vmatrix} 1 & 4 & 7 \\ 2 & 5 & 8 \\ 3 & 6 & 9 \end{vmatrix} = 0 \Rightarrow$ span $((1,2,3),(4,5,6),(7,8,9))$ har dim högst 2 $\Rightarrow$ finns ∞ många vinkelräta vektorer)

TMA 660 4/1 2016

3a) $A = \mathbb{v}\mathbb{v}^T = \begin{bmatrix} | & | & | \\ \mathbb{v} & 2\mathbb{v} & 3\mathbb{v} \\ | & | & | \end{bmatrix}$

$\underline{\text{Span}(A)} = \text{span}(\mathbb{v}, 2\mathbb{v}, 3\mathbb{v}) = \underline{\text{span}(\mathbb{v})} = \text{span}((1,2,3))$

$\underline{\text{rang}(A)} = \dim(\text{span}\,\mathbb{v}) = \underline{\underline{1}}$

$\underline{\text{nolldim}(A)} = 3 - \text{rang}(A) = \underline{\underline{2}}$

Obs $A\mathbb{x} = \mathbb{v}\underbrace{\mathbb{v}^T\mathbb{x}}_{[\mathbb{v}\cdot\mathbb{x}]} = \mathbb{v}[\mathbb{v}\cdot\mathbb{x}]$. Alltså $A\mathbb{x} = \mathbb{0}$ om $\mathbb{v}\cdot\mathbb{x} = 0$, dvs om $x_1 + 2x_2 + 3x_3 = 0$.

Alltså $\underline{\Pi = \{x_1 + 2x_2 + 3x_3 = 0\}} \subseteq \text{Noll}(A)$.
Å andra sidan Noll(A) har dim 2. Alltså är $\underline{\underline{\text{Noll}(A) = \Pi}}$

b) $A^r = \mathbb{v}\underbrace{\mathbb{v}^T\mathbb{v}}_{\substack{[|\mathbb{v}|^2] = \\ [1^2+2^2+3^2] = [14]}}\mathbb{v}^T \ldots \mathbb{v}\mathbb{v}^T = \mathbb{v}[14]^{r-1}\mathbb{v}^T = 14^{r-1}\mathbb{v}\mathbb{v}^T = \underline{14^{r-1}A}$

rang, nolldim, kolonnrum, nollrum samma som för A.

4a) Volymen av $T = \left| \frac{1}{6} \underbrace{\left| \overrightarrow{P_1P_4} \; \overrightarrow{P_2P_4} \; \overrightarrow{P_3P_4} \right|} \right| = \frac{1}{6} 54 = \underline{\underline{9}}$

$$\begin{vmatrix} 0 & 3 & 3 \\ 3 & 0 & 3 \\ 3 & 3 & 0 \end{vmatrix} = 27 \begin{vmatrix} 0 & 1 & 1 \\ 1 & 0 & 1 \\ 1 & 1 & 0 \end{vmatrix} = 27(1+1) = 54$$

b) $\Pi = \{x_1 + x_2 + x_3 = 0\}$ har normalvektor $\mathbb{n} = (1,1,1)$

Då $f(\mathbb{x})$ = ortoproj av $\mathbb{x}$ på $\Pi = \mathbb{x} - \frac{\mathbb{x}\cdot\mathbb{n}}{\underbrace{|\mathbb{n}|^2}_{=3}}\mathbb{n}$

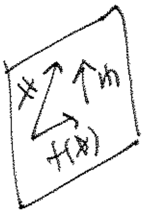

$f(P_1) = f(\overrightarrow{OP_1}) = (3,0,0) - \frac{(3,0,0)\cdot(1,1,1)}{3}(1,1,1) =$

$(3,0,0) - (1,1,1) = (2,-1,-1)$

$f(P_2) = \ldots = (-1,2,-1)$, $f(P_3) = \ldots = (-1,-1,2)$

$f(P_4) = (3,3,3) - \frac{(3,3,3)\cdot(1,1,1)}{3}(1,1,1) = (0,0,0) = \mathbb{0}$

Låt τ vara triangeln med hörn $Q_1 = (2,-1,-1)$, $Q_2 = (-1,2,-1)$ och $Q_3 = (-1,-1,2)$. Obs att $f(P_4) = \mathbb{0}$ är tyngdpunkten i τ. Slutsats: $\underline{f(T) = \tau}$

Arean av $\tau = \left| \frac{1}{2} \underbrace{\left| \overrightarrow{Q_1Q_2} \times \overrightarrow{Q_1Q_3} \right|} \right| = \underline{\underline{\frac{9}{2}\sqrt{3}}}$

$$\left\| \begin{vmatrix} e_1 & e_2 & e_3 \\ -3 & 3 & 0 \\ -3 & 0 & 3 \end{vmatrix} \right\| = |(9,9,9)| = 9\sqrt{3}$$

5a) $A = \begin{bmatrix} | & & | \\ a_1 & \cdots & a_n \\ | & & | \end{bmatrix}$ ortogonal $\overset{\text{def}}{\Leftrightarrow}$ $a_i \cdot a_j = \begin{cases} 1 & \text{om } i=j \\ 0 & \text{om } i \neq j \end{cases}$

$$\Leftrightarrow A^TA = \begin{bmatrix} - & a_1 & - \\ & \vdots & \\ - & a_n & - \end{bmatrix} \begin{bmatrix} | & & | \\ a_1 & \cdots & a_n \\ | & & | \end{bmatrix} = I$$

$$\underline{A^TA = I} \Rightarrow \underbrace{|A^TA|}_{= |A^T||A| = \boxed{|A|^2}} = \boxed{|I| = 1} \Leftrightarrow \underline{|A| = \pm 1}$$

b) $|A| = \pm 1 \not\Rightarrow A$ ortogonal

T ex, låt $A = \begin{bmatrix} 1/2 & 0 \\ 0 & 2 \end{bmatrix}$. Då $a_2 \cdot a_2 = (0,2)\cdot(0,2) = 4 \neq 1$

Alltså A ej ortogonal.

Men $|A| = \begin{vmatrix} 1/2 & 0 \\ 0 & 2 \end{vmatrix} = 1/2 \cdot 2 = 1$

---

6 Minns $e^z = e^{x+iy} = e^x(\cos y + i \sin y)$

Injektiv? Nej Låt (t ex) $z_1 = 0$ $z_2 = i2\pi$.

Då $e^{z_1} = e^0(\cos 0 + i \sin 0) = 1$ $e^{z_2} = e^0(\cos 2\pi + i \sin 2\pi) = 1$

Alltså $e^{z_1} = e^{z_2} \not\Rightarrow z_1 = z_2$

Surjektiv? Tag $w \in \mathbb{C}$. Vi ska visa att det finns (åtminstone) ett $z \in \mathbb{C}$ så att $e^z = w$. Skriv w på polär form, $w = re^{i\theta}$, $r>0$

Låt nu ~~...~~. Låt nu $z = \log r + i\theta$

Då $e^z = e^{\log r + i\theta} = e^{\log r} \cdot e^{i\theta} = re^{i\theta}$. Alltså e^z surjektiv.

Bijektiv? Nej ty ej injektiv.

---

7 Se Sparr kap 5.3

---

8 A^{-1} uppfyller $A^{-1}A = I = AA^{-1}$ $(*)$

Antag att A_1^{-1} & A_2^{-1} uppfyller $(*)$.

Då $$\boxed{A_1^{-1}} = A_1^{-1}I = A_1^{-1}(AA_2^{-1}) \underset{\text{matrisprod associativ}}{=} (A_1^{-1}A)A_2^{-1} = IA_2^{-1} = \boxed{A_2^{-1}}$$ Alltså $A_1^{-1} = A_2^{-1}$.

A_2^{-1} uppfyller $(*)$ $\Rightarrow AA_2^{-1} = I$

matrisprod associativ

A_1^{-1} uppfyller $(*)$ $\Rightarrow A_1^{-1}A = I$

Alltså inversen entydigt bestämd.